

EDİTÖRDEN

Kıymetli Okurlarımız,

2023 senesinin üçüncü sayısı olan 60. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, yaşlılık teorileri, aktif yaşlanma, covid-19 vakalarının göçmen istihdamına etkisi, demografik geçiş süreci, çocuklarla adli görüşme, yaşlı ayrımcılığı, ortaokul öğrencilerinin aile ilişkileri ile sosyal becerileri gibi konulara dair yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı yapılan tezlerden türetilen bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsemiğimizi belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 7 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Nihal Arda AKYILDIZ tarafından kaleme alınan “Yaşlılık Teorileri Çerçevesinde Aktif Yaşlanmayı Destekleyen Mekânsal Düzenlemeler” isimli İngilizce makaledir. Bu çalışmada, bireyin yaş aldıkça azalmaya başlayan ‘işlev kapasitesinin düşüşü’ yaşlılığın dikkat çekici sorunu olduğu gerçeğinden hareketle fiziksel faktörler kadar sosyal, çevresel ve ekonomik faktörler de yaş alanların yaşamlarını etkilemekte, yetişkinlik döneminde yüksek olan ‘fonksiyonun sürdürülebilirlik kapasite aralığı’ yaşlılıkla birlikte açılmakta böylece ‘işlevsel kapasite’ de düşmekte olduğu ifade edilmektedir. Yaşlılık kuramlarından olan “aktif yaşlanma”, yaş alan bireylerin homojen bir gruba sahip olmamaları nedeniyle yaş aldıkça fiziksel kısıtlama/yetersizliklerindeki artışı ortaya koymaktadır. Yaklaşım, yaşam sürecinin sağlıklı ve faal geçirilmesini mümkün kılmak üzere, kentsel çevrenin de ‘aktif yaşlanmayı destekleme kapasitesini’ dikkate almaktadır.

“Covid-19 Vakalarının Göçmen İstihdamına Etkisi: Seçilmiş OECD Ülkeleri Üzerine Bir Panel Veri Analizi” isimli İsmail Hakkı İŞCAN ve Tuğba DEMİREL tarafından birlikte yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada COVID-19 pandemisinin göçmen istihdamını nasıl etkilediğini ampirik olarak araştırılmaktadır. Bu amaca yönelik olarak çalışmada, 17 OECD ülke ekonomisinin 2020q1-2021q4 dönemi üçer aylık verileriyle hata düzeltme modeline dayalı Westerlund (2007) eşbütünleşme analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları itibarıyla eşbütünleşme ilişkisi tespit edilmiş ve daha sonra AMG tahmincisiyle uzun dönem esneklikler hesaplanmıştır. Buna göre COVID-19 vakaları %1 oranında arttığında göçmen istihdamı %0,03 oranında azalmaktadır. Çalışmada ayrıca panel VECM nedensellik analizi gerçekleştirilmiş ve sonucunda COVID-19 vakaları ile göçmen istihdamı arasında çift yönlü nedensellik ilişkisi tespit edildiği değerlendirilmektedir.

Derginin üçüncü makalesi *“Demografik Geçiş Sürecinin Epistemolojisi ve Nüfus Yaşlanmasına İlişkin Genel Bir Değerlendirme”* ismiyle Burhan CAN tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmada demografik geçiş süreci epistemolojik açıdan araştırılmış, sürecin aşamaları ise görece yeni olan beşli modele göre ele alınmıştır. Ayrıca demografik geçiş sürecini yaşamış ülkelerde yeni bir sorun olarak nüfus yaşlanması ortaya çıktığından böylesi ülkelerin yaşlanma sorununun etkilerini hafifletmek için ne gibi politikalar izlediği araştırılmıştır. Ülke, bölge ve dünyaya ilişkin nüfus verileri “Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Dairesi” (UN-DESA) istatistiklerinden elde edilmiştir. OECD ülkelerinin emekli olma yaşına yönelik veriler, OECD’nin raporlarından derlenmiştir. Türkiye’ye ait veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) istatistiklerine dayanmaktadır. Seçilmiş ülkeler ve dünya geneline ait 2100 yılına kadarki yaşam beklentisi projeksiyonuna Birleşmiş Milletler’in 2017 ile 2022 verilerinden erişildiği ifade edilmektedir.

Dördüncü çalışma Hüseyin BATMAN ve Elif GÖKÇEARSLAN tarafından birlikte kaleme alınan *“İngiltere ve Türkiye’de Çocuklarla Adli Görüşmeye İlişkin Mevcut Durum Değerlendirmesi”* isimli İngilizce makaledir. Bu çalışmada adli görüşmenin istismar mağduru çocuktan yaşananlar hakkında bilgi almak adına en önemli araçlardan biri olduğu ifade edilerek, adli görüşmecinin alanında uzman olması mağdur çocuktan istismarla ilgili tam ve doğru yanıt alınması olasılığını arttırdığına dikkat çekilmektedir. Birleşik Krallıkta çocukla adli

görüşmenin tarihçesinin Türkiye'ye nazaran daha eski olduğu, 1970'li yılların sonunda başlayan sürecin 1990'lı yıllarda hızlandığından bahsedilmektedir. Türkiye'de çocukla adli görüşme sürecinin özellikle 2012 yılında Çocuk İzlem Merkezi genelgesinin yayınlanmasıyla hız kazandığı, 2012 yılından beri Sağlık Bakanlığına bağlı Çocuk İzlem Merkezleri ile Adalet Bakanlığına bağlı Adli Görüşme Odalarının sayısının hızla arttığı ifade edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde adli görüşmeler görüşme protokolü çerçevesinde yapıldığı ancak Türkiye'de henüz çocukla adli görüşme protokolü bulunmadığının altı çizilmektedir. Bu konuda yürütülen çalışmalarla en kısa zamanda adli görüşme protokolü hazırlanmasının isabetli olacağı ifade edilmektedir.

Canan GÖNÜLLÜ tarafından kaleme alınan “*Sosyal Medyada Linç Kültürü ve Yaşlı Ayrımcılığı*” isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada, yasal olarak sınırları çizilmiş olup suç olarak nitelendirilen ayrımcılığın; sosyal medyada yaşlılarla ilgili olan yönü incelenmektedir. Çalışmanın amacı, literatürde linç kültürü olarak yer alan kavramla, hukuki olarak yaşlı ayrımcılığı şeklinde tanımlanmış kavram arasında yaşlılık sosyolojisi bakış açısıyla ilişki kurabilmek olarak tanımlanmaktadır. Bunun için, öncelikle kitle iletişim kavramı ve sosyal medyanın mahiyeti incelenmiş ardından da linç kültürü ve yaşlı ayrımcılığıyla ilgili hukuki dayanaklar ilişkilendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, sosyal mecralardaki söylem ve paylaşımların, ayrımcılığa neden olmak konusunda sosyolojik bir problem olabildiği bulgusuna ulaşıldığı ifade edilmektedir.

Derginin altıncı makalesi “*Evlilik Kalitesi İle Affetme, İkili İlişkilerde Güven ve Mizah Tarzları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*” ismiyle Anıl KELEŞ ve Mehmet Ali ÇAKIR tarafından birlikte kaleme alınan çalışmadır. Bu çalışmada evlilik kalitesi ile affetme, ikili ilişkilerde güven ve mizah tarzları arasındaki ilişkiler incelenmekte ve Burdur ili genelinde yaşayan 367 evli bireyin bu araştırmaya dâhil edildiği ifade edilmektedir. Araştırmaya göre evlilik kalitesinin yordayıcılarını ortaya koyan aşamalı regresyon analizi sonucunda, ikili ilişkilerde güven, affetme ve saldırgan mizah tarzının evlilik kalitesini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Evlilik kalitesi, ikili ilişkilerde güven ve affetme ile pozitif, saldırgan mizah tarzıyla ise negatif ilişkilidir. Elde edilen bulguların ilgili literatür doğrultusunda tartışıldığı, araştırmacılara ve uygulayıcılara sağlıklı mizah kullanımının, evlilik gibi karşılıklı alışverişin yoğun

olarak bulunduğu yapılar da önleyici, iyileştirici ve geliştirici işlevleri bulunduğu ifade edilmektedir. Çalışma sonucunda mizahın ilişki gerilimini dūřürücü, iletişimi zenginleştirici, hem bireysel bař etme mekanizmasına hem de bireyin toplumsallaşma sürecine katkı verici yanlarıyla ilişkili olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Derginin son makalesi Halime Birs el KANTARCIOĞLU ve Ahmet BEDEL tarafından yapılan “Ortaokul Öğrencilerinin Aile İlişkileri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli çalışmadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin aile ilişkilerinin ve sosyal becerilerinin cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, anne-baba birliktelik durumu ve aile yapısına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek, aile ilişkileri ve sosyal becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını incelemek ve aile ilişkilerinin sosyal beceri puanı üzerindeki yordama düzeyini belirlemek olarak ifade edilmektedir. Araştırma 840 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiş, veri toplama aracı olarak; ocuklar İçin Aile İlişkileri Ölçeği (AİÖ), Matson (MESSY) Sosyal Beceri Derecelendirme Ölçeği, Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizi için Bağımsız Ortalamalar için T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Post Hoc Testi, Pearson Momentler arpımı Korrelasyon Analizi, oklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; aile ilişkileri alt boyutlarında cinsiyet, sınıf düzeyi, değişkenlerinde anlamlı farklılık gözlenirken; okul türü, anne-baba birliktelik durumu ve aile yapısı değişkenlerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Sosyal beceri alt boyutlarında; sınıf düzeyi, anne-baba birliktelik durumu ve aile yapısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Aile ilişkileri alt boyutları ile sosyal beceri alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aile ilişkileri alt boyutlarının sosyal beceriler ölçeğine ilişkin toplam varyansın yaklaşık olarak %30’unu açıkladığı sonucu elde edilmiştir. Çalışma sonucunda bulguların alan yazın temelinde tartışıldıktan sonra gelecekteki araştırmalara ve uygulamacılara yönelik önerilerde bulunulduğu ifade edilmektedir.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ

Editör